

Таким чином, найбільш затребуване для стимулювання стабільного зростання економіки країни кредитування промислового сектору характеризується від'ємними темпами з накопиченням валютного ризику. Тоді як прирощення кредитного портфелю банків значною мірою відбувається за рахунок короткострокового споживчого кредитування. З огляду на збереження високої частки NPL у корпоративному сегменті – 57,96%, дані обставини свідчать про слабкий потенціал кредитної підтримки економіки України з боку банківського ринку. І відтак серйозне порушення кредитно-інвестиційної функціональності вітчизняного банківського ринку.

Вирішення даної проблеми вимагає запровадження системного підходу який включатиме заходи, що спрямовані на створення ринку проблемних активів для зниження частки проблемної заборгованості, запровадження сучасної системи інструментів хеджування кредитних ризиків, розвитку інституційної інфраструктури, а також переходу від рестрикційної монетарної політики інфляційного таргетування до більш адаптивної політики макропруденційного регулювання.

Список використаних джерел:

1. Статистичні дані щодо інвестиційної діяльності в Україні. офіційний сайт ДССУ. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Статистика кредитної діяльності банків України. – офіц. сайт НБУ. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>

УДК: 336.77: [330.3:330. 341.42]

Гаркавенко В.І.

науковий співробітник відділу фінансів реального сектора

ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України"

Роль банківського кредитування у розвитку нефінансових корпорацій

Світовий досвід свідчить, що головним інструментом у досягненні країною економічного зростання та максимальної зайнятості населення може стати банківська система. Проте банківська система може забезпечити сталий

розвиток економіки лише шляхом спрямування банківським сектором фінансових ресурсів на високотехнологічні виробництва, великі інфраструктурні проекти, стимулювання експорту та імпортозаміщення, розвиток малого та середнього бізнесу, і лише за умови, коли стратегія її розвитку буде невід'ємною складовою державної стратегії економічного розвитку країни та макроекономічної політики.

Розвиток банківської системи повинен базуватись на довгостроковому кредитуванні економіки. Проте розвиток банківської системи України відбувався і відбувається в умовах превалювання інтересів банківського сектора над інтересами реального, значної відірваності фінансового сектора від потреб сфери виробництва.

Якщо на початковому етапі становлення банківської системи орієнтація банківського сектора на спекулятивні операції є цілком закономірною і пов'язана із об'єктивними причинами, то "відрив" банківського сектора від реального в подальшому пов'язаний винятково із прорахунками державної економічної політики. Відсутність концепції розвитку кредитної системи, зорієнтованої на економічне зростання країни, у поєднанні з невизначеністю чітких пріоритетів соціально-економічного реформування та довгострокової стратегії економічного розвитку, та впровадження стандартних, у багатьох випадках передчасних, рекомендацій ззовні, без визначення наслідків для економіки, призвела до створення спекулятивної моделі фінансової системи України та деформованого розвитку країни. Як наслідки:

- системний характер надзвичайно низької ефективності використання потенціалу банківської системи для фінансування реального сектора економіки і стимулювання структурних зрушень;

- банківський кредит не відіграє відчутної ролі у фінансуванні інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України з перших років незалежності України і до цього часу. Кредитний механізм не зорієнтований на фінансове забезпечення інвестиційної активності підприємств та модернізації реального сектора економіки.

Починаючи з 2014 р. спостерігається згортання кредитування банківським сектором діяльності підприємств як сектора НФК у цілому, так і в розрізі видів економічної діяльності.

По-перше, впродовж 2014–2015 рр. відбулося суттєве скорочення обсягів кредитів у національній валюті³, наданих банками України сектору НФК в цілому. Лише на кінець 2017 р. їх обсяг цьому сектору досяг рівня 2013 р., причому за рахунок приросту у види діяльності, не пов'язані з виробництвом, зокрема у торгівлю. Натомість, за такими видами діяльності як «Добувна промисловість», «Переробна промисловість», «Будівництво» обсяг кредитів суттєво зменшився.

Зазначені зміни іще більше посилили диспропорції у кредитуванні виробничої сфери та сфери діяльності, не пов'язані з виробництвом. Так, частка кредитів підприємствам торгівлі у загальному обсязі кредитів, наданих банками НФК, збільшилася із 44% на кінець 2013 р. до майже 49% на кінець 2017 р., а добувної і переробної промисловості разом – зменшилася із 15,9% до 13,6% [1].

По-друге, внаслідок скорочення впродовж 2014–2017 рр. обсягів кредитів в іноземній валюті у доларовому еквіваленті, наданих банками НФК, причому за всіма видами економічної та промислової діяльності, заборгованість НФК за кредитами в іноземній валюті на кінець 2017 р. становила 13,4 млрд дол.США, або 45% від рівня 2013 р. [1].

По-третьє, показник співвідношення кредитів, наданих банками НФК, та ВВП, знизився у 2017 р. до рівня понад 10-річної давнини⁴.

Відбувається суттєве послаблення ролі банківського кредиту в фінансуванні діяльності підприємств, навіть незважаючи на ілюзорність збільшення обсягів кредитування НФК у гривневому еквіваленті⁵:

³ За 2014р. обсяги заборгованості за кредитами в національній валюті, наданими банками нефінансовим корпораціям, зменшилися на 41 млрд. грн. або майже на 10%, за 2015р – на 74 млрд. грн. або на 18%, за 2016р.- зросли на 79 млрд. грн. або на 23% , за 2017р.- зросли на 38 млрд. грн. або на 9% [1].

⁴ З 45,4% у 2013 р. до 27,8% у 2017 р. (нижчий рівень був лише до 2006 р.)

⁵ Девальвація курсу гривні до долара США призвела до зростання гривневого еквіваленту кредитів в іноземній валюті та, відповідно, до зростання загального обсягу кредитних вкладень банків у гривневому еквіваленті.

- зменшення частки кредитів⁶ банків (унаслідок падіння обсягів) у структурі джерел фінансування капітальних інвестицій підприємств до рівня, нижчого, ніж був упродовж 2003–2013 рр.;
- стрімке падіння обсягів фінансування інноваційної діяльності за рахунок кредитів до практично «нульової» частки у джерелах фінансування цих робіт⁷;
- зменшення практично до рівня 2004 р коефіцієнта забезпечення кредитами поточної діяльності підприємств у цілому по НФК та його падіння за всіма видами економічної діяльності, крім промисловості⁸.

В умовах згортання кредитування НФК, банки України суттєво збільшили вкладення коштів в ОВДП та депозитні сертифікати НБУ⁹. Це дає підстави стверджувати, що *в останні роки в Україні відсутня проблема дефіциту ресурсів для кредитування реального сектора*, є проблема неефективного розподілу ресурсів по секторах економіки та нераціонального їх використання.

Цілком логічно, що ситуація з кредитуванням унеможливорює не лише інноваційний розвиток промисловості, але і соціально-економічний розвиток країни.

Список використаних джерел:

1. Грошово-кредитна статистика / Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
2. Капітальні інвестиції / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Наука, технології та інновації / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

⁶ Частка кредитів банків в джерелах фінансування капітальних інвестицій у 2003–2013 рр. коливалася в межах від 7,2% до 17%. Обсяг кредитів банків на фінансування капітальних інвестицій знизився з 41 млрд грн. у 2013р. до 30 млрд грн. у 2017р. (майже на 27%), а частка – з 15,3% до 6,6% відповідно [2].

⁷ Сума витрат на фінансування інноваційної діяльності за рахунок кредитів банків зменшилася з 630 млн грн. у 2013 р. до 114 млн грн. у 2015р., а їх частка – з 6,6% до 0,8%; у 2016–2017 рр. кредити банків як джерело фінансування інновацій взагалі не виділено, у той час як ця частка у 2005–2012 рр. коливалася у межах 7,1–38,3% [3].

⁸ Співвідношення короткострокових кредитів та оборотних активів по НФК: 2004 р. – 8,5%; 2016 р. – 8,7%. Зростання коефіцієнта по промисловості пояснюється високою питомою вагою кредитів в іноземній валюті [4].

⁹ На кінець 2017 р. вкладення банків в ОВДП зросли у порівнянні з 2013 р. на 280 млрд грн. і становили 361 млрд грн., що становить 43% загальної заборгованості за кредитами, наданими всьому сектору НФК, та майже на 36% (95 млрд грн.) перевищує заборгованість за кредитами, наданими підприємствам промисловості. Загальний обсяг мобілізації НБУ коштів банків шляхом розміщення депозитних сертифікатів у 2017 р. становив 2,7 трлн грн. проти 270 млрд грн. у 2013 р., тобто збільшився у 10 разів [5].

4. Показники балансу підприємств/ Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

5. Показники фінансового ринку / Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

УДК 336.763.33

Honcharenko O.

5th year student

Kiev National Economic University named after Vadym Hetman

Scientific adviser: Liakhova O.

PhD in Economics, assistant professor of Finance Department

Kiev National Economic University named after Vadym Hetman

Sovereign green bonds as an instrument of green projects financing

The very first green bond was issued by the World Bank in 2008 and, in that short period, the market's volume has expanded to such a degree that green issuances are now considered mainstream. Sovereigns are now beginning to realize that green bonds offer easy access to a large and diverse funding pool, which provides a low-cost injection of capital to finance infrastructure projects and provide funding programs that enable sovereigns to meet international environmental obligations, as well as their stewardship responsibilities to citizens.

Sovereign green bonds are similar to vanilla government bonds, but with a particular 'green' purpose given to the use of the proceeds of the bond. Green bonds often carry social co-benefits such as access to clean energy and water, health improvements, and poverty alleviation through better resilience to climate change and development of sustainable infrastructure. Pricing of the bond from investors is not reliant on the underlying return on investment of the projects, but rather the sovereign risk/rating. Sovereign green bonds typically price on or very near the yield curve of vanilla bonds[1].

Most countries, whether economically developed or developing, have a need for "green infrastructure" such as urban transport, water services or clean power